

SZÉKELY

Református templom

СЕКЕЉ – Реформатска црква

SZÉKELY – The Calvinist Church

SZÉKELY – Reformierte Kirche

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE KÖZÉPKORI TEMPLOMOK ÚTJA

SZÉKELY Református templom

A középkori templomok útja címen született meg az a tematikus útvonal, amely a Kárpát-medencében egyedülálló vallási és kulturális örökséggel szeretné mélyrehatóan megismertetni az érdeklődőket. Ez a tematikus útvonal hivatott bemutatni a valaha egy történeti régiót alkotó, Északkelet-Magyarország, Kárpátalja, valamint a Partium északi részének középkori egyházi örökségét. Az útvonal területileg a magyarországi Szabolcs-Szatmár-Bereg, a romániai Szatmár és az ukrajnai Kárpátalja megyén halad keresztül, amelyet behálózzák közös történelmi gyökerek. Kárpátalja középkori templomai jelentik a nyugati kereszténység keleti határvonalát, itt ér véget gótika és veszi kezdetét a fa templomok földje és az ortodoxia. A viharos történelmű Kárpátalján viharos múltja volt a templomoknak is. Sokuk elpusztult a tatárjárás után, a reformáció előretörésével sorra a protestánsokhoz kerültek, számos leégett a kora újkor szabadság küzdelmeiben, a szovjet időkben, több esetben Isten házából ateista múzeum lett. Mára az idő, a történelem megnyugodott és az egyházi örökség turista látványossággá vált.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, középkori templomokban Magyarország egyik leggazdagabb vidéke, a középkori templomoknak itt olyan sűrű hálózatuk maradt fent, amely egyedülálló. Szatmár és Bereg középkori egyházi örökségének egyedi hangulatát idézik a kisméretű templomok, a mellékük épített fa harangtornyok, a gazdagon fennmaradt középkori freskók, a festett karzatok, a díszes kazettás mennyezetek, faragott szószekek. Az Alföld középkori templomainak nagy része a török dúlások áldozatává vált. Ez a vizek által körbezárt vidék azonban távol tartotta magától a hódító hadakat, az idegen kultúrákat. Így maradhettek fent páratlan gazdagságukban és szépségükben ezek a kis középkori templomok, amelyek ékszerdobozai ennek a vidéknek.

www.temple-tour.eu

<http://www.facebook.com/kozepkoritemplomokutja>

Тематичний маршрут під назвою «Шляхами середньовічних церков» був створений з метою докладного ознайомлення зацікавлених з цією винятковою клерикальною та культурною спадщиною Карпатського басейну. Цей тематичний шлях покликаний на представлення церковної спадщини середньовіччя колись єдиного історичного регіону – Північно-східної Угорщини, Закарпаття, а також північної частини Парціуму. Наявний шлях територіально охоплює область Сабольч-Сатмар-Берег в Угорщині, повіт Сату-Маре у Румунії і Закарпатську область України, в якому переплітаються спільні історичні корені.

Середньовічні церкви Закарпаття являють собою східну межу західного християнства, тут завершується готика і починається край дерев'яних церков та ортодоксія. Бурхлива історія Закарпатського краю відображає також і бурхливе минуле церков. Багато з них було спустошено за часів татарської навали, з прориванням реформації вони одна за одною опинилися у володінні протестантів, значна кількість з них згоріла на кострі визвольної боротьби нової ери, а за радянські часи більшість домів Господніх стали музеями атеїзму. На сьогоднішні часи та історія утихомирились, і церковна спадщина стала туристичним видовищем. Область Сабольч-Сатмар-Берег є одним із найбагатших на середньовічні церкви краєм Угорщини, тут залишилася така багата ланка церков середніх віків, яка у своєму порозумінні являється унікальною. Церкви малих розмірів Сатмарського та Березького країв, зі зведеними біля них дерев'яними дзвіницями, збереженими до нас середньовічними фресками, розмальованими хорами, орнаментальними кесонними стелями та різьбленими амвонами, відтворюють винятковий настрій середньовічної церковної спадщини. Більша частина середньовічних церков Альфельдського краю стала жертвою татарського нашествия. Однак цей, окутаний водами, край не допускав до себе ворожнече військо, чужу культуру. Таким чином він міг зберегти в своїй незрівнянній помпезності та красі ці маленькі середньовічні церкви, які безсумнівно є родзинками цього краю.

The Route of Medieval Churches is the name of the thematic route designed with the intention of thoroughly familiarising interested tourists with a unique religious and cultural heritage in the Carpathian Basin. This thematic route was created with the purpose of presenting the medieval ecclesiastical heritage of three geographical units, which formed a historical region in the past: Northeast Hungary, Kárpátalja (Subcarpathia) and the northern area of the region called Partium. The route crosses Szabolcs-Szatmár-Bereg county on Hungarian territory, Szatmár/Satu Mare county in Romania and Transcarpathia (Zakarpatska oblast') in Ukraine. A web of common historical roots ties together these three administrative units.

The medieval churches in Kárpátalja (Subcarpathia) represent the eastern frontier of Western Christianity, this is the region where Gothic architecture meets the wooden churches characteristic to the Greek Orthodox denomination. The region itself had a tumultuous history and the past of its churches constitutes no exception with regard to this observation. Many of them had been destroyed during the Mongol Invasion of Europe, the remaining ones were seized one after another by the Calvinists as the Reformation gained ground, a large number burned down during the freedom fights of Early modern history and, in Soviet times, churches were often transformed into museums for atheists. We live now in peaceful times, in a calm period of history - hence, churches became tourists' attractions.

Szabolcs-Szatmár-Bereg county is one of the richest areas in Hungary in what concerns medieval churches. A unique network of medieval churches has been preserved here. The small churches, the wooden belfries standing next to them, the medieval frescoes which still exist in so many places, the painted galleries, the richly decorated coffered ceilings and the carved pulpits evoke the unique atmosphere characteristic to the ecclesiastical heritage of the historical Szatmár and Bereg counties. Unfortunately, the major part of the medieval churches on the Great Hungarian Plain (Alföld) have been devastated by the Ottoman Turks. Nonetheless, the waterways and lakes surrounding this region kept conquering armies and foreign cultures away. In this manner, these tiny medieval churches, real jewels of this area, could have been preserved together with their unparalleled richness and beauty.

www.temple-tour.eu

<http://www.facebook.com/kozepkoritemplomokutja>

Unter dem Titel **Straße mittelalterlicher Kirchen** wurden eine thematische Tour zusammengestellt, die das einzigartige religiöse und kulturelle Erbe des Karpatenbeckens umfassend vorstellen möchte. Diese thematische Tour führt durch die einst eine zusammenhängende historische Region bildenden Gegenden von Nordostungarn, Transkarpatien sowie den nördlichen Teil von Partium und macht an den schönsten, sakralen Bauten aus dem Mittelalter halt. Die Tour verläuft durch das ungarische Komitat Szabolcs-Szatmár-Bereg, den rumänischen Kreis Satu Mare und das ukrainische Transkarpatien, ein Landstrich, der durch gemeinsame historische Wurzeln verbunden ist.

Die mittelalterlichen Kirchen von Transkarpatien bedeuten die östliche Grenzlinie des westlich geprägten Christentums, wo die Gotik endet und das Gebiet der Holzkirchen und des orthodoxen Christentums beginnt. In Transkarpatien mit seiner turbulenten Geschichte blieben auch die Kirchen nicht von den Turbulenzen verschont. Viele von ihnen wurden nach dem Tatarensturm zerstört, eine ganze Reihe wurde mit der Ausbreitung der Reformation in protestantische Kirchen umgewandelt, zahlreiche Kirchen brannten in den Freiheitskämpfen der frühen Neuzeit nieder, zu Zeiten der Sowjetmacht wurden mehrere Gotteshäuser als atheistische Museen genutzt. Heute beruhigten sich die Zeiten und das sakrale Erbe wurde zur Touristenattraktion.

Das Komitat Szabolcs-Szatmár-Bereg ist eine der an mittelalterlichen Kirchen reichsten Gegenden in Ungarn, die frühen Kirchen blieben hier in einem so dichten Netz erhalten, das einzigartig ist. Die kleinen Kirchen, die daneben gebauten Glockentürme aus Holz, die vielfach sichtbaren mittelalterlichen Fresken, die bemalten Emporen, die geschmückten Kassettendecken, die geschnitzten Kanzeln beschwören die einzigartige Atmosphäre des mittelalterlichen sakralen Erbes von Szatmár und Bereg herauf. Das von Gewässern umgebene Gebiet hielt die Truppen auf ihren Eroberungszügen und auch fremde Kulturen fern, deshalb konnten die kleinen mittelalterlichen Kirchen in ihrem einzigartigen Reichtum und in ihrer Schönheit erhalten bleiben, die architektonische Kleinodien dieser Gegend sind.

SZÉKELY

Református templom

H

A falu első említése 1284 körüli. Neve arra utal, hogy egykor gyepűvédő őrség lakhelye lehetett. A templomot először 1324-ben említik, Szent Mihály tiszteletére szentelték. Az épület jelenlegi formájában egyhajós, félköríves – a hajóval megegyező szélességű és magasságú – szentéllyel záródik, támpillérek erősítik, teljes egészében téglából épült. A hajó homlokzatát két félköríves záródású ablaknyílás töri át. A templom bejárata a hajó nyugati homlokzatának középtengelyében nyílik. Az előépítményben kialakított, lépcsős békületű kapuzat csúcsíves záródású.

A 2007-ben elvégzett régészeti kutatás meglepő eredményeket hozott. Kiderült, hogy az eredeti szentélyt lebontották, és a XVIII. század közepén teljesen új épületrészt húztak föl. A templom szentélyét Árpád-korinak hitték korábban. A kutatás eredményei szerint az első templom 1324-ben már állt, azt feltehetően a XII-XIII. század fordulóján építtette a Hontpázmány nembeli Bánk család.

A második építési periódusban a hajó nyugati falát és kapuját elbontották, majd a templomot nyugati irányba meghosszabbították. A déli hajófalban két félköríves záródású ablaknyílást alakítottak ki. Az új bejáratot a nyugati falban alakították ki. A kapuzat csúcsíves záródású, fölötte szintén csúcsíves fülke található. A feltárások eredményeként a hajó déli belső oldalfalán falképek kerültek elő. A két női szentet ábrázoló alak közül a keletre levőnek csak a feje, míg a hajó nyugati végén feltártnak a felsőteste is fennmaradt. A freskók készítése idejét a XV. századra teszik.

A XVIII. századi átépítés nemcsak a szentélyt érintette, elbontották a középkori diadalívet és a hajó északkeleti támpilléret is. A XVIII. század végén, majd a XIX. században az épületen több javítást is végeztek, amelyek a famennyezetre, a tetőre és a berendezésre terjedtek ki.

СЕКЕЙ

Реформатська церква

Перша згадка про село датована близько 1284 роком. Його назва вказує на те, що воно колись було місцем проживання охоронців кордону. Про церкву вперше згадано в 1324-му році, вона освячена в честь Святого Михаїла. В своїй нинішній формі будівля є одностовпною, з півциркульним завершенням апсиди, яка має однакову з нефом ширину та висоту, укріплена контрфорсами, збудована повністю з цегли. Південний фасад нефу прорізаний двома віконними отворами. Вхід до церкви відкривається на центральній осі західного фасаду нави. Портал зі ступінчастим обрамленням, влаштований в прибудові, має стрілчасте завершення.

Проведені в 2007-му році археологічні дослідження дали несподіваний результат. З'ясувалося, що оригінальну апсиду знесли, і в середині XVIII століття було зведено повністю нову частину будівлі. Раніше апсиду церкви датували епохою династії Арпадів. Згідно результатів досліджень, перша церква стояла вже у 1324-му році. Допустимо, що її збудувала на межі XII-XIII століття родина Банк з роду Гонтпазмань.

Під час другого будівельного періоду західну стіну та вхідний портал нефу розібрали, а потім продовжили церкву в західному напрямку. На південній стіні нефу розміщено два віконних отвори з півциркульним завершенням. Новий вхід влаштували через портал в західній стіні. Портал має стрілчасте завершення, над ним знаходиться ніша, що також має стрілчасте завершення.

В результаті розкопок, на південній внутрішній боковій стіні нефу були знайдені настінні фрески. З постатей, що зображують двох святих жінок – від тієї, що розміщена на схід, збереглася лише голова, а від тієї, яка знаходиться на західній частині нефу, збереглася також і верхня частина тіла. Фрески датуються XV століттям. Перебудова, проведена у XVIII столітті торкнулася не лише апсиди, але також було розібрано і середньовічну триумфальну арку та північно-східний контрфорс нефу. В кінці XVIII століття, а потім в XIX столітті на будівлі було здійснено декілька ремонтів, які торкнулися дерев'яної стелі, даху та інвентарю.

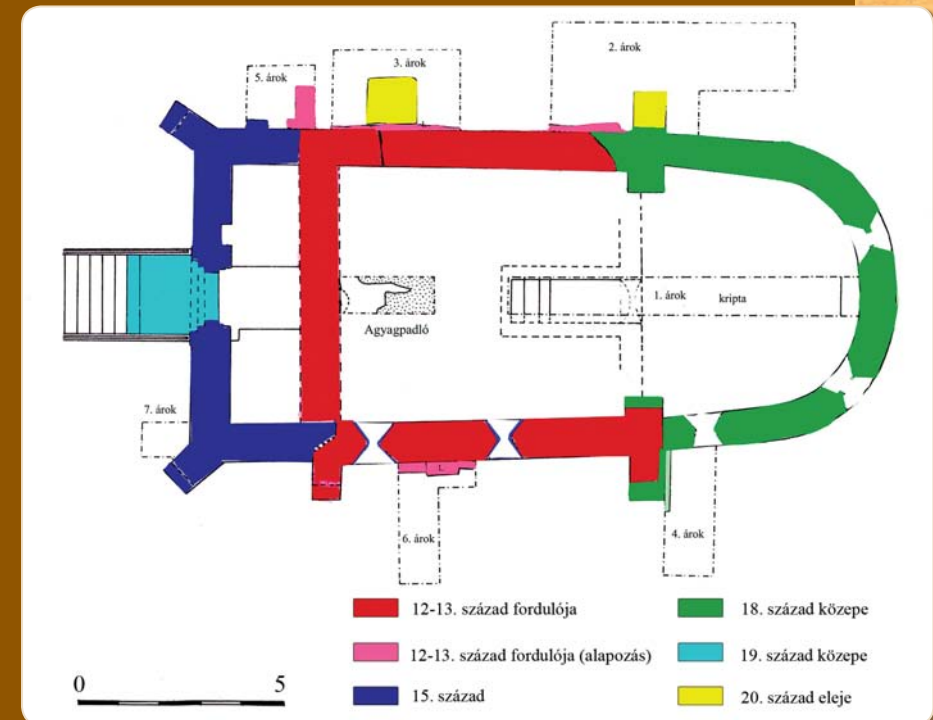
SZÉKELY

The Calvinist Church

The village was mentioned for the first time around 1284. Its name hints to the fact that it might have been the place of abode of a garrison defending the artificial border strip ('gyepű') of the Hungarian Kingdom. The church was dedicated to Saint Michael and was mentioned first in 1324. In its present form, the edifice has a single nave and a semi-circular sanctuary of the same width and height as the nave. Buttresses fortify this building made entirely of bricks. Two windows spanned by semi-circular arches divide the frontispiece of the nave. The portal of the church is in the middle of the nave's western frontispiece. An archivolt composed of lancet arches spans the portal leading to the narthex.

Archaeological investigations carried out in 2007 lead to a surprising result. It came out that the initial sanctuary was demolished, and a totally new structure was erected during the middle of the 18th century. This came as a surprise since according to earlier opinions the sanctuary had been built during the rule of the Árpád-dynasty. Research results showed that the first church was already standing in 1324, and that the Bánk family belonging to the Hontpázmány clan had it erected probably at the end of the 12th and at the beginning of the 13th century. During the second building period, the western wall and the gate of the nave were torn down, and the church was extended in westward direction. Two windows spanned by semi-circular arches were opened in the southern wall of the nave, but the new entrance was again cut through the western wall. A lancet arch spans the portal and another lancet arch the gable above the portal.

Explorations also revealed mural paintings on the inside of the nave's southern wall. The two figures represent female saints, however, little has been preserved of these pictures: only the head of the one located to the east and the torso of the one located towards the western end of the nave. Arguably, these frescoes were painted in the 15th century. The refurbishment carried out in the 18th century involved not only the sanctuary, but the medieval chancel arch and the northeast buttress of the nave, too. All of them have been torn down. At the end of the 18th century and, later, during the 19th century, a series of repairs have been done to the building. These targeted the wooden ceiling, the roof and the furniture.

SZÉKELY

Reformierte Kirche

DE

Das Dorf wird 1284 zum ersten Mal erwähnt. Sein Name verweist darauf, dass es der Wohnsitz der Grenzwache gewesen sein könnte. Die Kirche wird 1324 urkundlich erwähnt, sie wurde zu Ehren des Hl. Michael geweiht. Die heutige Form des Kirchengebäudes ist einschiffig, es schließt mit einem halbkreisförmigen Chor in gleicher Breite und Höhe wie das Kirchenschiff ab, wird von Strebepfeilern gestützt und ist vollständig aus Ziegeln errichtet. Die Fassade des Schiffs durchbrechen zwei halbkreisförmige Fensteröffnungen. Der Eingang der Kirche befindet sich in der Mittelachse der Westfassade des Kirchenschiffs. Das in dem schon vorher errichteten Gebäude geschaffene Portal mit stufenartigem Gewände schließt mit einem Spitzbogen ab.

Die im Jahr 2007 durchgeführten archäologischen Forschungsarbeiten förderten überraschende Ergebnisse zutage. Es stellte sich heraus, dass der originale Chor abgerissen und Mitte des 18. Jahrhunderts ein vollständig neuer Gebäudeteil hochgezogen wurde. Zuvor hatte man angenommen, dass der Chor der Kirche aus der Arpadenzeit stammt. Laut der Ergebnisse der Forschungen stand die erste Kirche schon 1324, es wird angenommen, dass sie von der Familie Bánk aus dem Geschlecht der Hontpázmány um die Wende vom 12. zum 13. Jahrhundert errichtet wurde.

In der zweiten Bauperiode wurden die Westwand des Kirchenschiffs und sein Portal abgerissen, danach wurde die Kirche in westlicher Richtung verlängert und in der Südwand wurden zwei halbkreisförmige Fenster vorgesehen. Der neue Eingang befindet sich in der Westwand. Das Portal schließt mit einem Spitzbogen ab, darüber ist eine ebenfalls spitzbogige Nische angeordnet.

Im Ergebnis der Ausgrabungen wurden an der südlichen Innenwand des Kirchenschiffs Fresken gefunden. Von den Fresken blieben von den zwei weibliche Heilige darstellenden Gestalten nur der Kopf der östlichen Figur und der Oberkörper der westlichen Figur erhalten. Die Fresken werden auf das 15. Jahrhundert datiert. Die Umbauarbeiten des 18. Jahrhunderts betrafen nicht nur den Chor, abgerissen wurden auch der mittelalterliche Chorbogen und die Stützpfeiler im Nordosten des Kirchenschiffs. Ende des 18. Jahrhunderts und im 19. Jahrhundert wurden mehrere Instandsetzungsarbeiten durchgeführt, die sich auf die Holzdecke, das Dach und die Einrichtung erstreckten.

* A brossura Juan Cabello, Németh Péter leírása alapján készült

 +36 30 638 2735
 Székely, Nyírtéti u. 2.
 rakocitanya@citromail.hu

Partnerség határok nélkül

Jelen kiadvány az Európai Unió társfinanszírozásával készült. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Terület-fejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. felel a kiadvány teljes tartalmáért, mely nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

A „Tourist route to the common religious and cultural heritages” című projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 (www.huskroua-cbc.net) keretében valósul meg az Európai Unió társfinanszírozásával. Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz (ENPI) finanszírozási forma az Unió külső határai mentén történő határon átnyúló együttműködések támogatását szolgálja. A HU-SK-RO-UA ENPI CBC Program átfogó célja olyan tevékenységek ösztönzése, melyek egy sokkal intenzívebb és hatékonyabb társadalmi és gazdasági együttműködést eredményeznek Ukrajna és a tagállamok közös határmenti régióiban.

Az Európai Unió 27 tagállamból áll, melyek fokozatosan összekapcsolódnak a know-how, erőforrások megosztásán és sorsaikon keresztül. Ötven éves bővítési folyamat eredményeként kiépítették a stabilitás, demokrácia és fenntartható fejlődés zónáját a kulturális sokszínűség, tolerancia és egyéni szabadságjogok fenntartása mellett. Az Európai Unió megosztja vívmányait és értékeit a határain túli országokkal és népekkel. Az Európai Bizottság az EU végrehajtó szerve.

A Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program a 2007-2013-as programozási időszakban kerül megvalósításra a programban résztvevő tagállamok Ukrajnával szomszédos határain. Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz (ENPI) finanszírozási forma az Unió külső határai mentén történő határon átnyúló együttműködések támogatását szolgálja. A program általános célkitűzése: Az együttműködés fokozása és elmélyítése Ukrajna Kárpátalja, Ivano-Frankivszki és Csernovici megyei és a tagállamok támogatott, illetve „szomszédos” határmenti régiói között, környezeti, szociális és gazdasági szempontból fenntartható módon. A program Közös Irányító Hatósági funkcióit a magyar Nemzeti Fejlesztési Ügynökség látja el. A program hivatalos honlapja: www.huskroua-cbc.net.

A Program az Európai Unió
társfinanszírozásával valósul meg

Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna
ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program

